

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 90

Číslo: 43

24. října 2010

Cena: 7 Kč

VÝROČÍ ÚMRTÍ JANA ŽIŽKY CÍRKEV PŘIPOMNĚLA V LIBERCÍ A SUDOMĚŘI

V pátek 8. října se opět konalo v Liberci setkání k 586. výročí úmrtí husitského hejtmána Jana Žižky z Trocnova. Hosty a účinkující uvítal ve sboru Církve bratrské královéhradecký biskup Štěpán Klásek. Mezi jednotlivými body programu vystupoval všem již dobře známý liberecký sbor Levamentum pod vedením Mgr. Petra Trunce; zaznělo několik duchovních písní, např. Kyrie eleison nebo Ktož sú Boží bojovníci.

V úvodním slově bratra patriarchy ThDr. Tomáše Butty, které zveřejňujeme v plném znění, zaznělo, že husitství je dnes bohužel politicky nepřítelivé.

V přednášce PhDr. Milana Svobody, historika z Technické univerzity Liberec, se přítomní mohli dovědět zajímavosti o Žižkových sochách – nejen jezdeckých, jak původně sliboval název. První kamenná vzpomínka na husitského hejtmána se objevuje na rytině Čáslavi z roku 1617, na níž je zachycen Žižkův náhrobek. O první bustu se pokusil až v roce 1870 sochař F. Heidelberg, ovšem mnohem známější byl v tomto ohledu J. V. Myslbek. Ten se v reakci na nový hořický pomník (od P. Jiříčka) nechal slyšet, že od něj se „uhlazeného milovníka ozbrojeného klackem“ nedočkáme. Myslbek se pak pokusil (po konzultacích s Palackým a po Palackého smrti s Tyršem) vytvořit co nejkvalitnějšího, historického Jana Žižku. Zajímavostí pak je, že první Myslbekova socha zpodobňující Žižku, kterou vyrobil pro město Tábor, se po pouhých deseti měsících zřítila a musela být nahrazena novou.

Teprve později dospělo veřejné i umělecké mínění k názoru, že husitský hejtmán a Boží rytíř by přece měl sedět na koni, a začaly vznikat i návrhy jezdeckých soch (např. od B. Schnircha, L. Vacátka, F. Rouse atd.).

Takový pomník stojí např. v Příbryslaví. Město Praha však velmi stálo o vlastní sochu hejtmána Žižky, a proto zde v roce 1882 vznikla společnost, která se snažila o naplnění tohoto záměru. Nejprve se mezi Pražany vybíraly peníze, pak společnost vypsala několik kol sochařských soutěží. S příchodem avantgardních uměleckých směrů se mezi soutěžními pracemi objevily i zcela netradiční a těžko přijatelné návrhy – kubistické (připomínající pozdější sochu Stalina na Letné), ve stylu pantheonu (Žižka umístěný v průřezu kalicha), Gočárův návrh nezvyklé pyramidy nebo pomník podobný startující raketě. Porota udělila v letech 1913 a 1923 jen druhá místa, vítěze nevybrala; žádný z návrhů se nezdál dost dobrý. Mezitím se už celou záležitostí dobře bavil tisk a zveřejňoval karikatury těchto návrhů. Společnost usilující o zhotovení sochy se následně shodla, že socha nebude stát jen tak osamocně, nýbrž že se zbuduje celý památník s archivem, knihovnou a muzejními sálami. Nakonec se povedlo najít i sochaře; prof. Bohumil Kafka uspěl se svým mimosoutěžním návrhem v roce 1932. K Žižkovi nad Prahou však vedla ještě dlouhá cesta. Jen příprava samotná zabrala bezmála tři roky; prof. Kafka chtěl postupovat historicky, radil se tudíž s odborníky na koně, na zbroje a zbraně, musel se dohodnout též s architektem Závorkou, stavitelem památníku. Tisk se i tentokrát o přípravu sochy velmi zajímal, do procesu se vložili také politici, a každému se něco nezdálo. Když už vše vypadalo nadějně, přišla mnichovská konference. Sochy na památníku se vrch Vítkov dočkal tedy až roku 1950, ovšem památník sám byl pro svůj husitský náboj režimem zneužit. Jezdecká socha, na kterou si všichni Pražané počkali tak dlouho,

Ze setkání k výročí úmrtí Jana Žižky ve sboru Církve bratrské v Liberci

však vskutku stojí za to; na výšku měří devět metrů, váží 16,5 tuny a jde o jednu z největších jezdeckých soch na světě.

Nadporučík Mgr. David Tomčík promluvil jménem vojenských kaplanů i armády. Zmínil, že duchovní služba v armádě se může zdát na první pohled jako protimluv, nicméně duchovní síla se tak může skutečně stát silou a naopak válečná drsnost je duchovně zjemněna. Nejlepším příkladem toho je právě trocnovský hejtmán Žižka, který byl hluboce věřícím křesťanem. Npor. D. Tomčík poděkoval svým duchovním i armádním nadřízeným a připomněl všem, že ač Žižka v Liberci nebyl, jedna souvislost s ním tu přece je: kasárna nesoucí jeho jméno.

Místopředseda královéhradecké die-

cézní rady Stanislav Kubín, který celé setkání zorganizoval, poděkoval všem zúčastněným a požádal bratra patriarchy o závěrečnou modlitbu. Bratr patriarcha v ní prosil např. za všechny vojáky ve válkách a na zahraničních misích a za mír na světě.

Nakonec se všichni přítomní společně pomodlili Otčenáš a zazpívali si státní hymnu.

Následující den se konal tradiční pietní akt u památníku na Žižkovu slavnou bitvu v Sudoměři.

Petra Štěpánová

Slovo bratra patriarchy

Husitství není dnes přitahující politické téma, jako tomu bylo dříve. Při vzniku našeho novodobého státu – první republiky univerzitní profesor a politik T. G. Masaryk učinil Mistra Jana Husa a husitství silným a nosným politickým tématem, které postavil jako ideový základ nového státu proti rakousko-uherské monarchii. Husitské motivy spontánně ožily v řadách legionářů, kteří na východní i západní frontě bojovali za budoucí svobodný a samostatný stát. Husitský akcent zápasu o sociální spravedlnost inspirovaný biblickým svědectvím o životě prvotní církve byl využit, přesněji řečeno zneužit, totalitním režimem po roce 1948. Tímto ideologickým zabarvením byl zastřen podstatný duchovní a křesťanský obsah tohoto období našich dějin. Zprofanování a jednobarevné vykreslení husitství mělo za následek, že po roce 1989 nastoupil jiný pohled a jiné hodnocení našich dějin. Zdálo se, že tuto dobu zcela utlumí a nahradí vyzdvižení jiných epoch naší historie, například doba protireformace a baroka. Nestalo se tak zcela. Husitství není sice aktuálním politickým tématem, ale zato je živým historickým tématem. Odborníci bez ideologické zátěže mohou přistupovat ke zkoumání tohoto období, které od času Františka Palackého přitahovalo české i zahraniční historiky. V současnosti je mimo

jiné spatřováno husitství v kontextu světové reformace jako pozoruhodný náboženský a společenský fenomén. Připomíná se a odkrývá postupně i jeho kulturní přínos, jak prokázala nedávná výstava na Pražském hradě s názvem „Umění české reformace“. Naše Církve československá husitská má jeden ze svých úkolů aktualizovat náboženskou tradici české reformace a to v celé její šíři, barevnosti a pestrosti. K husitství patří neodmyslitelně i postava vojevůdce Jana Žižky. Naše církve se účastnila aktivně při oslavách v roce 1924, kdy se konala bohoslužba v chrámu sv. Mikuláše v Praze na Staroměstském náměstí a odtud vyšel početný zástup na vrch Vítkov. V tom roce se uskutečnily na mnoha místech shromáždění, přednášky, poutě, jak dosvědčuje dobový církevní tisk. Většina našich kostelů a sborů nese označení českého reformátora Mistra Jana Husa – Husův sbor, ale na některých místech se setkáváme i s označením „Žižkův sbor“. Je to například sbor v Trhových Svinech nedaleko Trocnova, v Praze na Žižkově pod vrchem Vítkov, v Červeném Kostelci či Velkém Vřešťově. V našich sborech najdeme Žižkovo zobrazení, jako například je ve sboru v Táboře od sochaře Jana Vítězslava Duška nebo ve Sboru knížete Václava v Praze-Novém Městě od sochaře

Dokončení na str. 3

ZE 113. ZASEDÁNÍ ÚSTŘEDNÍ RADY

Jednání ústřední rady zahájil bratr patriarcha ThDr. Tomáš Butta pobožností na text Ko 4,5 (píseň č. 102), při níž připomněl našeho významného teologa Jindřicha Mánka. Přítomní společnou modlitbou vzpomněli na bratra faráře Františka Slavíka, jehož Pán k sobě povolal 11. října.

Ústřední rada rozhodla, že její usnesení, kterými zavazuje nižší složky, budou vždy za dané období (půl roku) vydávána společně s oběžníkem s usnesením církevního zastupitelstva.

V ideovém referátu, vedeném bratrem patriarchou, ústřední rada mimo jiné schválila plán teologické práce pro vikariátní konference na příští rok na téma Naplňovat reformaci - od Husa k dnešku. Výchozím pramenem bude katalog k výstavě uspořádané k 90. výročí naší církve. Dále ústřední rada

doporučila církevnímu zastupitelstvu text prohlášení „CČSH a její místo v ekumenickém společenství“. Rozhodla rovněž, že společně s usnesením z podzimního zasedání církevního zastupitelstva budou do náboženských obcí rozslány sněmovní dokumenty (Stručný komentář k Základům víry CČSH a některým jeho formulacím, Služba církve, Agenda III. díl, CČSH ve vztahu k ekumeně, Pastorační pravidla ke svátostem) k celocírkevní diskusi. Ta bude uzavřena k 30. dubnu 2011. Dokumenty budou současně rozslány na CD. V souvislosti s probíhajícími volbami do obecních zastupitelstev a senátu přijala ústřední rada toto usnesení: CČSH chce cítit zkušenosti a odedávňé řady církvi, které žádaly své duchovní pracovníky, aby se vystříhali členství v politických

organizacích. CČSH považuje za nevhodnou angažovanost duchovních ve prospěch politických stran, neboť tím omezují svou pastorační působnost vůči širokému názorovému spektru svých věřících. Stranické přesvědčení se nesmí zrcadlit v duchovním působení.

V organizačně-právním referátu, který řídila sestra ing. Miroslava Studenovská, ústřední rada mj. pověřila bratra patriarchy a sestry Macháčkovou a Studenovskou jednáním s ministrem kultury o obnově Památníku Mistra Jana Husa v Husinci. Dále vzala na vědomí sloučení náboženských obcí Teplice I a Teplice-Trnovany. Ústřední rada rovněž potvrdila statutárního zástupce střediska Diakonie a misie Centrum Duha. Do funkce předsedy-

Dokončení na str. 4

VIDĚT DESET KOSTELŮ

Stalo se už téměř tradicí, že na státní svátek sv. Václava vyrazí naše náboženská obec Blansko společně s vyškovskou náboženskou obcí na výlet. Den se zpravidla rozjíždí poněkud pomalu, protože je nutné nejprve posbírat věřící ze středisek rozestřených po Dražanské vrchovině doslova po jednotlivcích. Vše se ale i tentokrát podařilo a po desáté hodině jsme se po společné modlitbě ubírali k prvnímu cíli – Hodonínu, totiž sboru naší církve zde.

Bratr farář Juraj Dovala nás přivítal opravdu velkolepě, s celou početnou rodinou. Ve sboru jsme strávili požehnaný čas při oslavě Hospodina bohoslužbou, navíc jsme se zde ukryli před deštěm a sychravým počasím, které poutníkům a poutnicím příliš nepřeje. Jsme velice rádi, že jsme mohli bratru faráři oplatit návštěvu, kterou nám věnoval při letošních Dnech evropského dědictví (EHD), kdy si pro nás v dřevěném kostelíku v Blansku připravil autorské čtení.

V Mikulčicích nás čekaly dvě zastávky. V kostele Nanebevzetí Panny Marie nás uvítal římskokatolický farář Kozár. I jemu jsme v podstatě oplá-

celi návštěvu dřevěného kostelíka, ve kterém před několika lety sloužil spolu s kněží řeckokatolického exarchátu liturgií sv. Jana Zlatoústého. Otec Kozár také sloužil ve Sloupě nedaleko Blanska a, jak se zvláště ukázalo při dojemném vzpomínání jeho i některých našich sester, sloužil kdysi i na Vyškovsku. Z kostela jsme už jen kousíček přejeli na místo někdejšího slovanského hradiště, na Valy. Díky drobnému dešti jsme vzali zavděk pouze dvěma expozicemi pod střechou; užasli jsme nad modelem tak rozsáhlého křesťanského sídliště z tak dávné doby, i nad tím, že zde již tehdy stálo 10 kamenných kostelíků. Jsem si jist, že kdo se jen trochu prošel na místě dávného hradiště, pocítil genius loci tohoto místa. Pokud právě procházíte obdobím duchovní pouště nebo je pro vaši náboženskou obec či rodinu toto místo dostupné, vřele jeho návštěvu doporučuji. Pro mě osobně byla jeho návštěva drobnou proměnou na cestě víry. Návštěvu kostela sv. Václava v Břeclavi jsme odložili pro únavu z boje proti nepříznivému počasí, ale kostel jsme alespoň obdivovali z autobusu

při cestě na konečnou zastávku výletu – vinný sklípek v blízkosti Břeclavi. Zde snad stojí za zmínku to, že k tradičně velmi kvalitní hudební produkci našeho harmonikáře se sekci nejmladších účastníků podařilo alespoň na chvíli vyzvat ostatní sestry a bratry k tanci při reprodukcované moderní hudbě. Já osobně si této drobné známky komunikace mezi generacemi velmi cením.

Domů jsme se vraceli za tmy a unaveni jsme děkovali Hospodinu za šťastný návrat do našich domovů. Nyní ještě nesmím zapomenout poděkovat br. Dovalovi za vřelé přijetí, které zase o trochu upevnilo tělo naší církve. Děkuje se za přijetí faráře Kozára, které stejně tak drobně utužilo ekumenické vztahy, které udržujeme s církevními společenstvími v rádiu naší náboženské obce. Děkuje se našemu Bohu, že pro nás chrání místo, kde se naši předkové před více než tisíci lety scházeli ve jméne Ježíšově, místo, kde lze Ducha Kristova velmi snadno nalézt ještě dnes. Amen.

Michal Hvězda,
náboženská obec Blansko

Vojenský kaplan Mgr. David Tomčík při přednášce v Liberci - viz str. 1

VÝROČÍ ÚMRTÍ JANA ŽIŽKY...

Dokončení ze str. 1
Františka Bílka, ale i v dalších sborech a modlitebnách. Postavu Jana Žižky, o níž zájem české veřejnosti oproti minulosti opadl, jsme připomínali a připomínáme jako husitská církev na vrchu Vítkově v Praze, v Sudoměři, v Liberci i jiných místech. Žižkovo výročí je příležitostí zamyslet se nad českou historií i nad významem této osobnosti.

Jan Žižka pocházel ze zemanské rodiny z vesnice Trocnov. O prvních čtyřiceti letech jeho života se dochovaly pouze útržkovité zprávy. Objevuje se při událostech tzv. první pražské defenestrace roku 1419 na Novém Městě pražském. Tehdy umírá král Václav IV. a pro české země nastává pohnutá a dramatická doba. K tomu přispělo odsouzení a upálení dvou osobností ceněných českou společností, Mistra Jana Husa a Jeronýma Pražského. Formuje se na základě Husova učení v roce 1420 společný program husitské reformace, tzv. čtyři pražské artikuly. Jan Žižka tento program přijal a bojoval za jeho obranu i jeho prosazování. Odešel s radikálně smýšlejícími husity do Plzně a v jejím okolí vedl vítězné bitvy. V březnu roku 1420 musel Plzeň opustit. Při přesunu na Tábor vybojoval proti přesile významnou bitvu u Sudoměře s využitím přírodních podmínek rybníků a bažin. V době první křížové výpravy úspěšně bránil Prahu a zvítězil v bitvě na Vítkově. Byl jedním ze čtyř tábořských hejtmanů. S tábory se však později rozešel a odešel do východních Čech. Tam založil v návaznosti na orbity svůj vlastní svaz s polním vojskem, kterému dal pevný řád. Umírá během vojenského tažení u Příbyslavi dne 11. října 1424. Postava tohoto vojevůdce ovlivnila dějiny během pěti let. Za tu dobu vybojoval řadu vítězných bitev. Ačkoliv máme rozpaky nad jeho nesmlouvavou tvrdostí, faktem zůstává, že vojenská vítězství umožňovala uchování životnosti české reformace, jejíž nositelé a zastánci by jinak byli násilně jako kacíři potlačeni. Proto v utrakvistické tradici je Jan Žižka zobrazován jako Boží rytíř. Charakterizují ho podle dobové kroniky Vavřince z Březové dvě vlastnosti: rozhodnost a udatnost. Žižka měl zřejmě oblíbeného starozákonního hrdinu Jozue, který se právě vyznačoval rozhodností a udatností. „Rozhodnost a udatnost“ jsou výrazy,

se kterými se setkáváme v Bibli ve Starém zákoně, konkrétně v knize Deuteronomium (5. knize Mojžíšově) a také v knize Jozue. Vyskytují se tam v souvislosti s obsazováním zaslíbené země opakovaně výzvy k lidu (Dt 31,6) a k vůdci Jozuovi: „Bud' rozhodný a udatný“ (Dt 31,23; Joz 1,6.7.18). V Bibli kralické je pojem udatnost vyjádřen slovem „síla“. Zdrojem těchto vlastností a schopností je podle Bible sám Bůh. „On dává moc a udatnost svému lidu“ (Ž 68,35). A připomeňme ještě jiné slovo ze Starého zákona, a to z knihy Kazatel: „Lepší je moudrost než válečné zbraně“ (Kaz 9,18). Výmluvným dokladem této biblické pravdy je skutečnost z husitské doby – z času, kdy Jana Žižku vystřídal Prokop Holý. Když husité vedli obrannou válku a byli zaujati duchovními hodnotami, tak ve spojení na Boha vítězili i proti velké přesile, jak to vyjadřuje i známý husitský chorál Kdož jste Boží bojovníci. „Nepřátele se nelekejte, na množství nehleďte. Pána svého v srdci mějte, proň a s ním bojujte...“ Dosáhli tak vojenskou neporazitelností možnosti jednat s katolickou církví o reformačních požadavcích. Diskuse byly dlouhé, složité, vleklé. V jednu chvíli řekl tábořský vojevůdce Prokop Holý: „Když to nepůjde cestou jednání, promluví naše zbraň.“ Byl to projev sebevědomého vojevůdce, který důvěřoval v tu chvíli více ve svou vlastní vojenskou moc a sílu. Je ironií dějin, že právě od chvíle, kdy taková slova zazněla, táboři již žádného vítězství nedosáhli a jejich cesta vedla k porážce v bitvě u Lipan. Českou kinematografii obohatily dva historické filmy. Svatý Václav z doby první republiky a film natočený po druhé světové válce o Janu Žižkovi. Shodou okolností v obou filmech hrál stejný herec hlavní roli – svatého Václava i Jana Žižku – Zdeněk Štěpánek. Tyto dvě postavy z našich dávných dějin zpodobňované na koni ve zbroji představují dva přístupy. Na jedné straně smířlivost, hledání dohody a smíru s nepřítelem a na druhé straně rozhodná obrana a odpor. Ačkoliv žijeme ve zcela jiné situaci, než žily tyto dvě postavy, jsou to stále živé otázky provázející i naši novodobou historii. Na ně musí každá doba hledat svou vlastní odpověď.

Tomáš Butta

NAŠE RECENZE

90 LET CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ.

KOLEKTIVNÍ MONOGRAFIE. PRAHA 2010, 408 s.

V letošním roce si připomínáme 90 let od založení Církve československé husitské. Její historie je úzce spjata s otřesy, jež nastaly po ukončení první světové války. Jednalo se především o rozpad rakousko-uherské monarchie, po staletí udržující římskokatolický řád. Pod heslem " pryč od Říma " se vytvořila nová církev. Na počátku se v ní jednalo o teologickou nezávislost, o niž usiloval katolický modernismus. Bylo to poněkud jiné hnutí, než analogická ve Francii, Itálii, Německu či Anglii, tím více, že v této době modernismus již na západě Evropy vyhasl.

V Čechách i na Slovensku se nejdůležitějším požadavkem jevil návrat k národním kořenům, a proto odvrát od latinského jazyka a příklon k rodné řeči, pak zrušení celibátu a podíl laiků ve farní správě. Toto vše mělo radikální charakter a bylo odsouzeno Římskokatolickou církví. Jak poukazuje recenzovaná monografie, je třeba jít zpět do devatenáctého či dokonce osmnáctého století, kdy se již objevují reformátoři kladoucí důraz na význam konkrétních změn v Římskokatolické církvi.

Možno mluvit o vlivu osvícenství na dalekosáhlé návrhy, jež měly hlavně za cíl relativní nezávislost nově vzniklé církve na státu. V užší perspektivě dvacátého století vidíme pozvolný, ale systematický růst úsilí vedoucího ke vzniku nezávislého církevního organismu. Jeho počátky nebyly snadné: dominovaly v něm dva proudy – jeden, tíhnoucí k pravoslaví, a druhý – zaměřený k národní církvi. Postupem času došlo v Církvi československé husitské k rozchodu obou proudů tak, že oba, církevně institucionalizované, působily samo-

statně. Tento poslední útvar vznikl v roce 1920, i když politické podmínky pro jeho činnost lze vidět již o dva roky dříve. Výrazný proces dozrávání náboženských myšlenek přispěl k růstu početnosti nové církve i řádnému duchovnímu vedení. V čele nové církve stanul ThDr. Karel Farský. Léta 1920 - 1924 přispěla k vytvoření nové ideové orientace Církve československé husitské. Dalších patnáct let (1924 - 1939) představovalo fázi výstavby mladé církve. Monografie rovněž ukazuje těžké období druhé světové války i omezení činnosti církve v tomto období. Ještě obtížnější se měla ukázat pozdější léta a další totalita - socialismus. Existence v této realitě se projevovala omezeními a nakonec vedla k omezení členské základny. Počet věřících klesl z 1 000 000 na 100 000. Teprve poslední léta se snaží tento počet zvýšit, ale je to náročný a zdoluhavý proces. V nové společenské realitě navrhované změny jsou radikální a týkají se výuky, pastýřské služby, sociální pomoci, finančního zabezpečení. Je třeba uvést, že z hlediska teologického došlo v ČČSH k sblížení s husitismem a obecně i protestantským myšlením. Hlavním problémem ČČSH

CENNÁ PUBLIKACE

může být také liturgie, měnící se s plynoucími desetiletími, ale navazující i na tradici. Monografie podrobně popisuje tento problém, stejně jako roli hudby v náboženství. Pochopitelně, podtrhuje se význam sakrální architektury. Poté se poukazuje na význam vzdělání duchovních a význam diakonie v církvi. Ne bez významu je též ekumenický dialog, mimo jiné s Římskokatolickou církví, kde došlo k dohodě o vzájemném uznání křtu. Monografie je doplněna bohatou bibliografií, jež umožňuje bližší poznání řešených otázek. Celá tato kolektivní práce si zaslouží, jak soudím, veliké uznání. Imponující je také počet autorů (17), který umožňuje komplexní pohled a zahrnuje všechny důležité aspekty církevního života. To vede k preciznímu a jasnému osvětlení prezentovaných problémů, díky čemuž si čtenář může představit nejdůležitější etapy formování ČČSH a její současnosti. Důležitým doplňkem je i ilustrační materiál, doplňující celek. Četba monografie umožňuje pochopit průběh dějin Církve československé husitské, a proto i těžké a plodné okamžiky její existence.

Prof. Krzysztof Bilinski
z polštiny přeložil
Dr. Jaroslav Hrdlička

**Na opravy a údržbu
Památníku Mistra Jana Husa
v Husinci
můžete přispět i vy**

na účet: 43-570420277 / 0100

Variabilní symbol: 9 + číslo náboženské obce

